

Шойко Василь Анатолійович.

кандидат історичних наук, доцент, заступник начальника інституту – головний інженер Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту, м. Київ, вул. Рибальська, 18, 01011, Україна, тел.: (044)-280-18-01, e-mail: rom_mtz@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8670-8779>

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація: У статті висвітлюється стан політико-адміністративних процесів інституціоналізації сфери цивільного захисту в умовах глобалізаційних процесів, а також, їх концептуальні проблеми із використанням досвіду експертного аналізу.

Констатується, що сучасне геополітичне становище більшості країн світу свідчить про те, що реалізація інституційних, структурних та законодавчих змін у системах їхнього цивільного захисту має недостатню ефективність у реагуванні на загрози, які з'являються. Серед таких загроз можна виділити: гібридні війни, несилкові методи боротьби, тероризм, масова міграція населення, застосування новітньої високоточної зброї.

Розглядаються різні аспекти питання інституціоналізації Єдиної державної системи цивільного захисту України. У цілому ж, поняття інституціоналізації розкриває значення процесів за допомогою яких дія набуває не тільки нормативного впорядкування, але й організованості, результатом якої стане створення інституту. Таке трактування інституціоналізації діяльності органів державної влади є синтезом нормативних, інституційних та процесуальних елементів (досліджуються деякі процеси, процедури та рішення, що дозволяють забезпечити ефективне функціонування органів публічного адміністрування).

Здійснюється аналіз складних структурних ієрархічних рівнів у створенні та функціонуванні системи публічного адміністрування у галузі цивільного захисту. Доводиться, що процес створення Єдиної державної системи цивільного захисту ще не завершений, а органи управління перебувають у режимі «перманентних» реорганізацій через ряд причин: недосконалість чинного законодавства, гостра нестача матеріального забезпечення для проведення заходів цивільного захисту на всіх рівнях, систематичний відтік кваліфікованих кадрів у інші сфери роботи, непослідовність у функціонуванні державної політики з питань національної системи цивільного захисту тощо.

Робиться загальний висновок, що актуалізація процесів трансформації, яка спричинює поліпшення механізмів публічного адміністрування у галузі національної безпеки вимагає вивчення питання щодо інституціоналізації центрального владного органу країни з питань цивільного захисту з метою запобігання повторен-

ню системних помилок у процесі розвитку Єдиної державної системи цивільного захисту України, що відбулися за період її формування.

Ключові слова: інституціоналізація сфери цивільного захисту, державна політика з питань національної системи цивільного захисту, Єдина державна система цивільного захисту, рівень безпеки країни.

Shoyko Vasyl Anatoliyovych,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Deputy Head of the Institute – Chief Engineer of the Ukrainian Research Institute of Civil Protection, Kyiv, st. Rybalska, 18, 01011, Ukraine, tel. : (044) -280-18-01, e-mail: pom_mtz@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8670-8779>

INSTITUTIONALIZATION OF CIVIL PROTECTION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION PROCESSES

Abstract: The article highlights the state of political and administrative processes of institutionalization of the sphere of civil protection in the context of globalization processes, as well as their conceptual problems using the experience of expert analysis.

It is stated that the current geopolitical situation of most countries of the world indicates that the implementation of institutional, structural and legislative changes in their civil protection systems is insufficiently effective in responding to emerging threats. Such threats include: hybrid wars, non-violent methods of struggle, terrorism, mass migration of the population, use of modern precision weapons.

Different aspects of the issue of institutionalization of the Unified State Civil Protection System of Ukraine are considered. On the whole, the concept of institutionalization reveals the importance of the processes by which action acquires not only normative ordering, but also organization, the result of which will be the creation of an institute. Such an interpretation of the institutionalization of the activity of public authorities is a synthesis of normative, institutional and procedural elements (some processes, procedures and decisions that allow for the effective functioning of public administration bodies are explored).

The analysis of complex structural hierarchical levels in the creation and functioning of the public administration system in the field of civil protection. It is argued that the process of creating a unified state civil protection system is not yet complete, and the management bodies are in the mode of «permanent» reorganizations for a number of reasons: imperfection of current legislation, acute shortage of material support for civil protection measures at all levels, systematic outflow of qualified personnel in other areas of work, inconsistencies in the functioning of state policy on the national civil protection system, etc.

The general conclusion is that the actualization of transformation processes, which leads to improvement of public administration mechanisms in the field of national security, requires the study of the institutionalization of the central authority of the country on civil protection in order to prevent the recurrence of systematic errors in the development of a unified state system of Ukraine for the period of its formation.

Keywords: institutionalization of the civil protection sphere, state policy on the national civil protection system, unified state civil protection system, the level of security of the country.

Постановка проблеми. Тенденції до розвитку міжнародної глобалізації свідчать про процес інституційної трансформації систем державного управління різних країн, які спрямовують власний потенціал на досягнення максимальної результативності та на формування нових концепцій забезпечення конкурентоспроможності країн у масштабі світу. Особливістю такої специфіки є якість системи обслуговування країни, зосереджена на впровадженні у життя інноваційних ідей інституціоналізації галузі публічного адміністрування [1, с. 129].

На даний момент часу, широкополярна транснаціоналізація зв'язків та просторів охоплює пріоритетні та актуальні процеси у суспільному житті. Наша країна займає не останнє місце у процесах глобалізації. Враховуючи накопичений досвід високорозвинених країн у функціонуванні новітніх і прогресивних систем публічного адміністрування, Україна, також, прагне стати передовим учасником у сучасній системі міжнародних відносин [2, с. 36].

В умовах глобалізації, процеси інституціоналізації у сфері діяльності центрального державно-владного органу, який впроваджує у життя політику галузі національної безпеки, потребують більш ретельного опрацювання та вдосконалення, зокрема, щодо розвитку інституціональних концепцій функціонування Єдиної державної системи Цивільного захисту. Це необхідно для запобігання повторенню помилок секторального управління у цій галузі, які відбулись у період новітньої історії України [3, с. 210].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концептуальні проблеми інституціоналізації сфери цивільно-

го захисту в умовах глобалізаційних процесів знайшли своє відображення у працях таких вітчизняних вчених та фахівців з теорії державного управління, як: Л. Жуков, Н. Клименко, С. Андреев та ін. Разом з тим, дослідження наукової літератури з цього питання показує, що воно недостатньо вивчене, як і сфера публічного адміністрування цивільним захистом, взагалі. Експерти здебільшого досліджують процес розвитку Системи ретроспективно, описуючи його хронологічно і не торкаються концептуальних проблем інституціоналізації.

Мета статті полягає у аналізі політико-адміністративних процесів інституціоналізації сфери цивільного захисту в умовах глобалізаційних процесів із використанням досвіду експертного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто загострити увагу на тому, що сучасне геополітичне становище більшості країн світу свідчить про те, що реалізація інституційних, структурних та законодавчих змін у системах їхнього цивільного захисту має недостатню ефективність у реагуванні на загрози, які з'являються. Серед таких загроз можна виділити: гібридні війни, несилкові методи боротьби, тероризм, масова міграція населення, застосування новітньої високоточної зброї.

Якщо торкнутись питання інституційного розвитку Єдиної державної системи цивільного захисту, то варто підкреслити, що, незважаючи на численні перетворення, спрямовані на структурну та функціональну модернізацію даної системи, вона була ліквідована у 2013 році. Водночас, процес створення Єдиної державної системи

цивільного захисту ще не завершений, а органи управління перебувають у режимі «перманентних» реорганізацій через ряд причин: недосконалість чинного законодавства, гостра нестача матеріального забезпечення для проведення заходів цивільного захисту на всіх рівнях, систематичний відтік кваліфікованих кадрів у інші сфери роботи, непослідовність у функціонуванні державної політики з питань національної системи цивільного захисту тощо [4].

Виявлення негативних факторів та їхніх причин формування на стабільність реалізації функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту в процесі глобалізації спричинене необхідністю зростання рівня захищеності людей, територій, докілья та інших об'єктів від надзвичайних ситуацій, а, також, відсутністю наукової та практичної аргументації способів вдосконалення інституційних основ розвитку цієї системи.

Підкреслюю що, водночас, значущим компонентом для прогресивного розвитку Єдиної державної системи цивільного захисту є узагальнення та групування факторів виникнення надзвичайних ситуацій, встановлення взаємозв'язків між ними, адже без цього неможливо забезпечити результативно впровадження комплексу заходів по нейтралізації чи зменшенню їх впливів [5].

Рівень безпеки країни залежить від ініціювання урядом ефективних управлінських рішень. Таким чином, можна виділити декілька складних структурних ієрархічних рівнів у створенні та функціонуванні системи публічного адміністрування у галузі цивільного захисту. Але в будь-якій

конфігурації обов'язково повинен бути вищий інституціональний рівень, на якому розробляються значущі закони, концепції та стратегії.

Особливо важливим в прийнятті таких рішень є те, що вони тісно переплітаються з політичним та державним адмініструваннями де і визначаються загальна державна політика, її концептуальні засади та основні завдання її реалізації.

Враховуючи вищевикладене, актуальною є думка, яку запропонував Г. Ситник: «Процес прийняття управлінських рішень у сфері забезпечення безпеки є послідовним і тривіальним опрацюванням інформаційних блоків: даних – ситуації – цілі – вибору» [6, 108-109].

Тому, слід наголосити на значущості цивільного захисту – як складової національної безпеки та внести відповідні законодавчі та нормативні зміни.

Різні аспекти питання інституціоналізації Єдиної державної системи цивільного захисту України були розглянуті такими вченими, як: Л. Жуков, Н. Клименко, С. Андреев та іншими.

Дослідження наукової літератури з цього питання показує, що воно недостатньо вивчене, як і сфера публічного адміністрування цивільним захистом, взагалі. Експерти здебільшого досліджують процес розвитку Системи ретроспективно, описуючи його хронологічно і не торкаються концептуальних проблем інституціоналізації [7, с. 72].

Отже, на мою думку, визначення поняття «інституціоналізація» заслуговує на увагу у контексті цього пункту. Згідно з поглядом групи авторів: Г. Така і Р. Сімсона, Дж. Тернера, А. Тітмонаса, інституціоналізація роз-

глядається як процес створення різних напрямів суспільної діяльності. А, у свою чергу, інтеграція нового виду суспільної діяльності в існуючу структуру виробничих та економічних відносин є закінченням процесу інституціоналізації.

На мою думку, інституціоналізацію можна дослідити в різних напрямках. По-перше, як історичний процес виникнення та розбудови нових суспільних інститутів, що дає можливість розкрити причини та умови їх виникнення. По-друге, як процес функціонування суспільних інститутів у рамках конкретної системи у напрямі проведення адаптації індивідів та колективів до певних суспільних норм існування. Під час здійснення такого процесу утворюються соціальні і психологічні механізми для забезпечення стабільності суспільної організації [8, с. 15].

У цілому ж, поняття інституціоналізації розкриває значення процесів за допомогою яких дія набуває не тільки нормативного впорядкування, але й організованості, результатом якої стане створення інституту. Таке трактування інституціоналізації діяльності органів державної влади, на мій погляд, є синтезом нормативних, інституційних та процесуальних елементів (досліджуються деякі процеси, процедури та рішення, що дозволяють забезпечити ефективне функціонування органів публічного адміністрування)

Як вважають В. Меркель та А. Крассан [9], інституціоналізація – це процес визначення сукупності правил, які детермінують параметри людського співіснування та взаємодії.

Слід зазначити, що Н. Флігстін вважає, що інституціоналізація закріплює загальноприйняті практики, гарантує

їх незмінність, протягом поколінь, сприяє трансформації абстрактних правил у реальні моделі стійкої взаємодії [10].

Близьким до цього є наукове тлумачення концепції Н. Лебедевої, згідно з якою інституціоналізація – це процес формування функціональних, нормативних та владних відносин між інституційним суб'єктом та суб'єктами зовнішнього середовища.

Маю констатувати той факт, що хоча ці підходи не суперечать один одному, вони не є універсальними, оскільки, кожне з визначень виявляє окрему складову механізму інституціоналізації. Беручи до уваги вищезазначені характеристики, на Рис.1. виділю такі головні аспекти тлумачення поняття інституціоналізації.

Результатом вдалої інституціоналізації буде утворення стабільного механізму, який буде гарантувати постійне і нормальне виконання функцій державно-політичного менеджменту. У процесі інституціоналізації, рішення, які приймаються органами публічної влади, повинні бути чіткими, зрозумілими і корисними для кожного громадянина, а владні органи держави – більш стійкими, адже визначальною характеристикою та ознакою інституціоналізації є поява стабільних та повторюваних норм поведінки [11, с. 120].

У рамках формування інституціональної бази розвитку національних систем цивільного захисту є дві взаємопов'язані складові, які схематично представлені на Рис. 2.

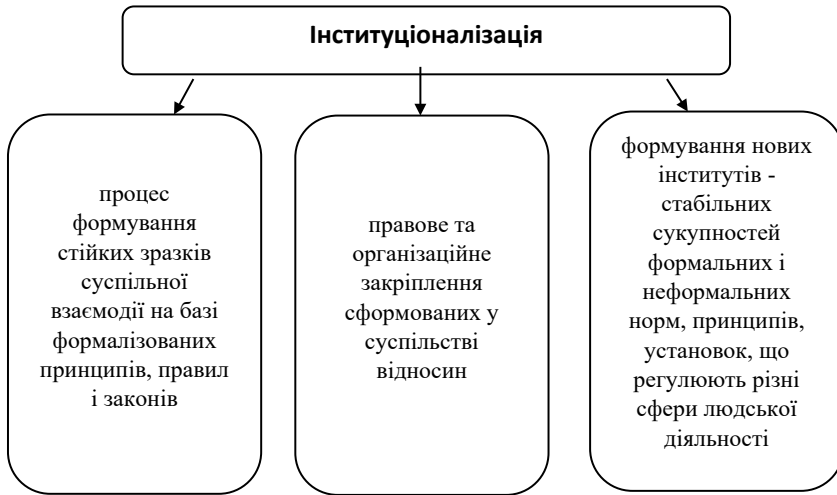

Рис. 1. Головні аспекти тлумачення поняття інституціоналізації

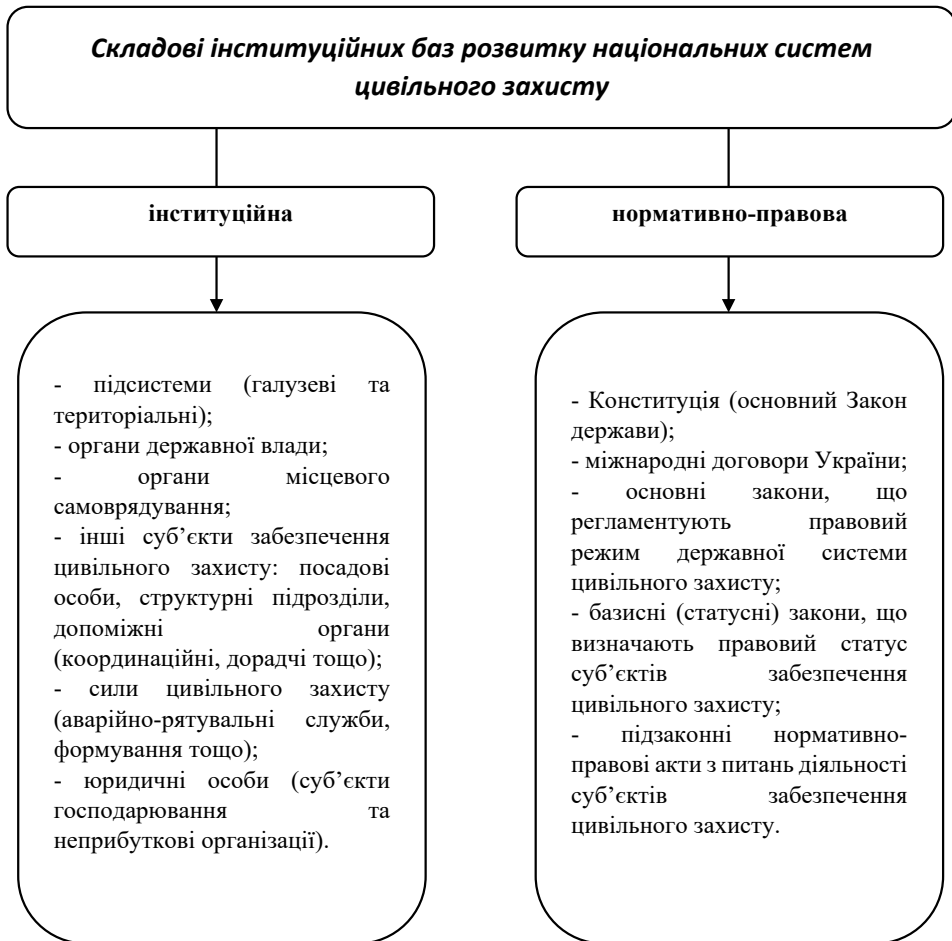

Рис. 2 Складові інституційних засад розвитку національних систем цивільного захисту

Поточні проблеми функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту України пов'язані з недоліками організаційно-правової бази функціонування центрального органу виконавчої влади України, який відповідає за впровадження національної політики у сфері цивільного захисту. Ці проблеми довгий час обговорюються у науковому середовищі та зазначаються провідними посадовими особами країни на офіційному рівні. Таким органом, наразі, є Державна служба з надзвичайних ситуацій України – правонаступник Міністерства з надзвичайних ситуацій України. Варто зазначити, що ця державна структура зазнала ряд глибоких змін у процесі її створення в існуючому правовому статусі.

В Українській Радянській Соціалістичній Республіці існували дві основні державні системи. Їх функціональні обов'язки були засновані на реалізації реакції на небезпечні події та гарантуванні безпеки населення та територій від природних та техногенних небезпек. З цього випливає, що Цивільна оборона та Державна пожежна охорона України були практично відокремлені у період новітньої історії цивільного захисту України. Слід зазначити той факт, що на початку становлення цивільного захисту України обидві системи гарантування безпеки суспільства мали пострадянський режим організації діяльності.

Головними рушійними силами трансформацій систем національної оборони країн світу були питання зовнішньополітичного впливу, які пов'язані з можливими міждержавними та національними військовими конфліктами. Таким чином, формувалась

цивільна оборона Союзу Радянських Соціалістичних Республік як система національної оборони, яка була пов'язана із захистом від масового знищення. На жаль, в період зменшення ризиків ядерного військового конфлікту наявна система публічного адміністрування у сфері національної оборони втратила доцільність і мала потребу у реформуванні. Метою таких змін була адаптація до інших прогресуючих суспільних небезпек природного, а згодом і техногенного характерів. Цей процес тривав і у час існування незалежної України.

Правонаступником Штабу цивільної оборони Української Радянської Соціалістичної Республіки став Штаб цивільної оборони України (далі – Штаб), підпорядкований Кабінету Міністрів України. Відповідно до Тимчасового положення про Штаб цивільної оборони України, затвердженого 1992 року, шляхом розробки заходів національного врегулювання функцій цивільної оборони було створено механізм національної системи захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечення дій, спрямованих на їх відвернення [12, с. 85].

У період з 1991 року по 1996 рік, за часів правління Штабу цивільної оборони України, мав місце недостатній рівень впровадження прогресивних методів та науково обґрунтованих концепцій у напрямі передбачення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характерів, попередження їх появи та зменшення наслідків.

Як показує досвід, наслідком цього стала відсутність законодавчо закріплених повноважень щодо впровадження заходів та розробки підходів гарантування техногенної безпеки,

попередження та передбачення катастроф, а, також, функцій контролю та нагляду в цій сфері за діяльністю об'єктів господарської діяльності, об'єктів підвищеного ризику та відповідних територіальних одиниць, де існує ризик виникнення надзвичайних ситуацій. На жаль, на початку 1990-х р., ці негативні фактори призвели до недостатньо ефективного внутрішньовідомчого управління у системі цивільної оборони України, насамперед, у Штабі та його місцевих територіальних структурах. Причиною цього стало не ефективне управління, засноване на теоретичному та практичному досвідах функціонування системи цивільної оборони Союзу Радянських Соціалістичних Республік, яке вже не могло задовольняти суспільні та урядові потреби для забезпечення резуль-

тативного та дієвого цивільного захисту в умовах світового послаблення природної та техногенної безпеки у світі, в цілому та в Україні, зокрема [13].

Має констатувати той факт, що військова направленість цивільної оборони залишилась навіть після прийняття у 1993 році постійно діючого Положення про Штаб цивільної оборони України, підкреслений спеціалізованим статусом наявності військ цивільної оборони.

Водночас, слід зазначити, що у діяльності Штабу є ряд позитивних характеристик, яких поступово позбавлялись майбутні структури цивільного захисту – Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та Державна служба України з надзвичайних ситуацій (див. Рис. 3).

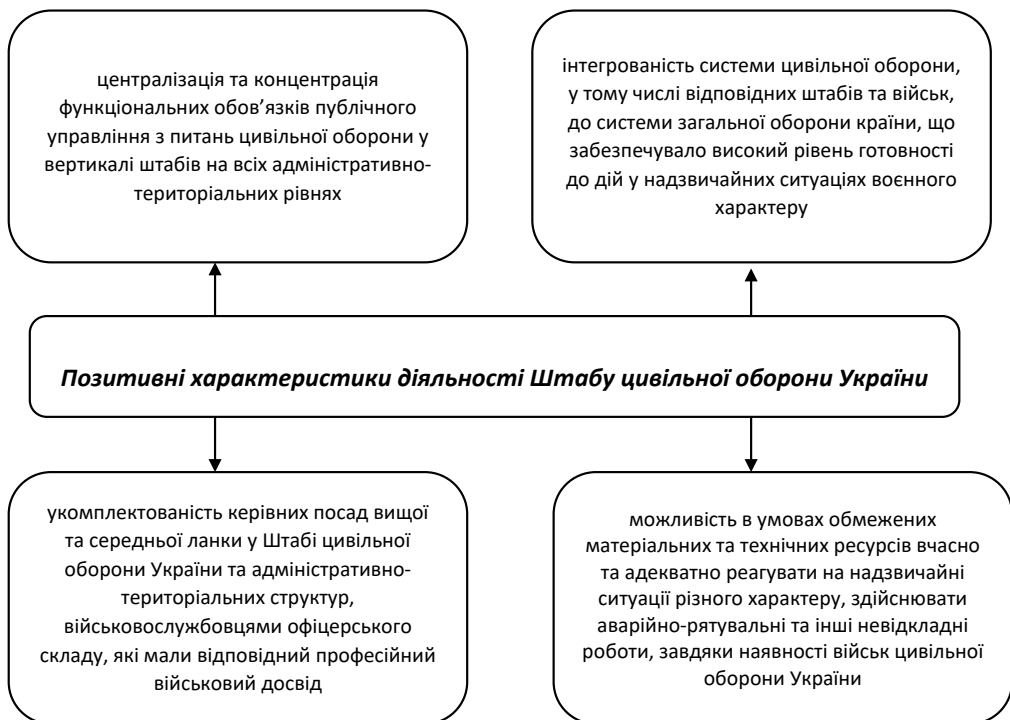

Рис. 3 Позитивні характеристики діяльності Штабу цивільної оборони України

Висновки. Обґрунтовано, що на практиці певні неясності залишало створення інституційної бази цивільної оборони в питаннях виконання заходів національної безпеки населення та територій. Система цивільної оборони мала високий ступінь організації діяльності та досить вузьку воєнізовану спеціалізацію, а механізм комплектування штабів обмежував можливість впровадження у структуру фахівців інших галузей. Це заважало введенню нових функцій цивільної оборони щодо національної безпеки населення та територій від впливу катастроф різних характерів. У свою чергу, невизначеність посилювалася відсутністю належного потенціалу публічного адміністрування, а саме – механізмів контролю за об'єктами небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мар'яненко Г. Становлення публічного управління держави в умовах глобальних змін світового простору // Становлення публічного адміністрування в Україні : матеріали ІХ Всеукр. міжвуз. конф. студентів та молодих учених / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2018. – С.213 с. 129

2. Інституціоналізація публічного управління в Україні : наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петрос. – Київ : НАДУ, 2019. – С.210 с. 36

3. Андреев С. О. Державні системи цивільного захисту: інституціональні засади та проблеми розвитку : монографія / С. О. Андреев ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Х. : Тім Пабліш Груп, 2017. – С.432 с.210

4. АНДРЕЄВ С.О.ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ СИСТЕМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ дисетрація

5. Петро Гаман /Управління єдиною системою цивільного захисту на державному рівні // Видання надзвичайна ситуація / розділ цивільний захист 10.06.2019 <https://ns-plus.com.ua/2019/06/10/upravlinnya-yedynoyu-systemoyu-tsyvilnogo-zahystu-na-derzhavnomu-rivni/>

6. Засулько С.С. Місце та роль державного управління у системі цивільного захисту в Україні / Засулько С.С. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: юридична. – № 3. – Львів: ЛДУВС, 2011. – С. 101-111с.108-109

7. Андреев С. Проблеми концептуального характеру щодо розбудови єдиної державної системи цивільного захисту України / С. Андреев // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. –2013. –№ 2. –С. 71-80. с.72 –Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_2_11

8. Дмитрук П. М. Принципи інституціоналізації механізму державного регулювання економічної безпеки регіону / П. М. Дмитрук // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 4 (11). – С. 114–121.с.115 [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04\(11\)/11dpmebr.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04(11)/11dpmebr.pdf)

9. Меркель В. Формальные и неформальные институты в дефектных демократиях / В. Меркель, А. Круассан // Полит, исследование. –2009. –№ 2. –С. 20-27

10. Флигстин Н. Поля, власть и социальные навыки: критический анализ новых институциональных течений / Н. Флигстин // Эконом, социология. –2008. –Т. 2.–С. 28-55.

11. С. М. Сітарський ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ Журнал «Економіка та держава» № 9 2014, стор. 117 – 123с.120 http://www.economy.in.ua/pdf/9_2014/30.pdf

12. Борис О. П. Розвиток системи державного управління у сфері цивільного захисту в період новітньої історії України. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 24. С. 84–89. с.85 http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/17.pdf

13. Андрієнко М. В., Борисов А. В., Черкасов О. О. Реалізація державної політики у сфері цивільного захисту: реорганізація центрального органу виконавчої влади України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 1. С. 7 с.3 http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/5.pdf

REFERENCES:

1. Marianenko, H. (2018). Stanovlennia publicnoho upravlinnia derzhavy v umovakh hlobalnykh zmin svitovoho prostoru [Establishing a Public Administration of the State in the Conditions of Global Changes in the World Space]. O. B. Kirieieva (Eds.). *Stanovlennia publicnoho administruvannia v Ukraini – Establishing a Public Administration in Ukraine* : Proceedings of the IX All-Ukrainian inter-university conference for students and young scientists. (pp. 129-131). Dnipro: DRIDU NADU [in Ukrainian].

2. Bilynska, M. M., Petroie, O. M. (Eds.). (2019). *Institutsionalizatsiia publicnoho upravlinnia v Ukraini [Institutionalization of public administration in Ukraine]*. Kyiv : NADU [in Ukrainian].

3. Andreiev, S. O. (2017). *Derzhavni systemy tsyvilnoho zakhystu: instytutsionalni zasady ta problemy rozvytku [State systems of civil defense: institutional foundations and problems of development]*. Kharkiv : Tim Publish Group [in Ukrainian].

4. Andreiev, S. O. (2017). *Institutsionalni zasady rozvytku derzhavnykh system tsyvilnoho zakhystu [Institutional principles of development of state systems of civil defense]*. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

5. Haman, P. (2019). *Upravlinnia yedynoiu systemoiu tsyvilnoho zakhystu na*

derzhavnomu rivni [Administration of the Unified Civil Protection System at the State Level]. *ns-plus.com.ua*. Retrieved from <https://ns-plus.com.ua/2019/03/08/upravlinnya-yedynoyu-systemoyu-tsyvilnoho-zahystu-na-derzhavnomu-rivni-2/> [in Ukrainian].

6. Zasunko, S. S. *Mistse ta rol derzhavnoho upravlinnia u systemi tsyvilnoho zakhystu v Ukraini [Place and Role of Public Administration in the Civil Protection System in Ukraine]*. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii: yurydychna – The Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs (legal series)*, 3, 101-111 [in Ukrainian].

7. Andreiev, S. (2013). *Problemy kontseptualnoho kharakteru shchodo rozbudovy yedynoi derzhavnoi systemy tsyvilnoho zakhystu Ukrainy [Problems of conceptual character concerning the development of a unified state system of civil defense of Ukraine]*. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 71-80. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_2_11 [in Ukrainian].

8. Dmytruk, P. M. (2011). *Pryntsypy instytutsionalizatsii mekhanizmu derzhavnoho rehuliuвання ekonomichnoi bezpeky rehionu [Principles of institutionalization of the mechanism of state regulation of economic security of the region]*. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – State Administration and Local Self-Government*, 4(11), 114-121. Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/vida_vnictvo/2011/2011_04\(11\)/11dpmebr.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vida_vnictvo/2011/2011_04(11)/11dpmebr.pdf) [in Ukrainian].

9. Merkel, V., Kruassan, A. (2009). *Formalnye i neformalnye instituty v defektnykh demokratyakh [Formal and informal institutions in defective democracies]*. *Polit. issledovaniya – Political researches*, 2, 20-27 [in Russian].

10. Fligstin, N. (2008). *Polya, vlast i sotsialnye navyki: kriticheskiy analiz novykh*

institutsionalnykh techeniy [Fields, power and social skills: a critical analysis of new institutional trends]. *Ekonom. sotsiologiya – Economic sociology*, 2, 28-55 [in Russian].

11. Sitarskyi, S. M. (2014). Instytutalizatsiia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady v konteksti vrehuliuvannia politychnykh konfliktiv [Instiutalization of the Activity of Authorities of the Power of Authority in the Context of the Regulated Political Conflict]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, 9, 117-123. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/9_2014/30.pdf [in Ukrainian].

12. Borys, O. P. (2018). Rozvytok systemy derzhavnoho upravlinnia u sferi tsyvilnoho zakhystu v period novitnoi istorii Ukrainy [Development of the system of public administration in the sphere of civil

protection in the period of modern history of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 24, 84-89. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/17.pdf [in Ukrainian].

13. Andriienko, M. V., Borysov, A. V., Cherkasov, O. O. (2019). Realizatsiia derzhavnoi polityky u sferi tsyvilnoho zakhystu: reorhanizatsiia tsentralnoho orhanu vykonavchoi vlady Ukrainy [Implementation of state policy in the field of civil protection: reorganization of the central organ of the executive power of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, 1. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/5.pdf [in Ukrainian].